

effektív alkalmazásában. Bevezették a lélektani cenzurát és a kulturális örökség érzi meg...

Mielőtt ezeket a megjegyzéseket lezárom, hangsúlyoznom kell, hogy azok teljesen magánjellegűek: nem az angol delegáció véleményét tükrözik. Kollegáim valószínűleg osztják az országunkban lévő helyzetről szóló véleményemet, de talán nem osztják az én régimódi magatartásomat, talán úgy gondolják, hogy idővesztés, ha az ember szabadságról és hagyományról beszél, miközben a társadalom gazdasági alapépítménye hiányzik. Ők talán azt mondják, hogy ha kitör az új háború az olyan liberális és individuálista típusú írókat, mint *Aldous Huxley* és én egyszerűen félretolják. Biztos vagyok affelől, hogy félretolnak bennünket és nagyon könnyen lehetségesnek tartom, hogy kitör az új háború. Ugy tűnik előttem, hogy ha a nemzetek vadul továbbfolytatják a fegyverkezést a retenetes véget épp oly kevéssé kerülük el, mint az állat, amely szakadatlanul zabál. Ezeket feltételezve én és barátaim szerepe, akik érzéseimet osztják, csak a közvetítő szerepe alatt. Mindegy. Régi szerszámainkkal tartozunk tovább működni, míg minden összeomlik. Ha viszont minden összeomlik, akkor már semmi se ér semmit. Azután — ha lesz még „azután“ — a civilizáció munkáját olyan emberek veszik föl, akik szellemi tréningje az enyémtől nagyon különbözik.

A háború gondolata sokkal gyakrabban üldöz, mint a saját halálom gondolata; s ennek ellenére e két rosszal szemben ugyanazt a magatartást kell ölteni. Ugy kell cselekedni, mintha az ember halhatatlan volna, a civilizáció pedig örök. Mindkét feltevés fikció — én nem élek örökké, ugyanilyen kevéssé a földgömb, — de mindkettőt fenn kell tartani, ha az ember folytatni akarja az evést, a munkát, az utazást, ha azt a kevés levegőt tisztán akarja tartani, amellyel az emberiség szelleme még lélezkedik. Ha nem is vagyok szónok, mégis el akartam jönni Párisba, hogy elmondjam: bármily nagy is a kényszerű különbség azok közt a gyógyszerek közt, amiket szenvedéseinkre javallnak — mi mindannyian hiszünk a bátorságban. Véleményem szerint az író, ha egyben bátor és érzékeny, úgy betöltötte nyilvános küldetését. Segített a katasztrófák látán az emberiséget összefogni. A bátorság, amit annyi férfinél, akik oly sok országból idejöttek, tapasztalok, az enyémet csak fokozhatja.

FALUDY GYÖRGY ÁTKÖLTÉSEIBŐL

Francois Villon:

Ballada Villonról és kövér Margójáról

*Persze: pukkadnak a párisi polgárok,
mióta hírlik, hogy egy lánnyal járok,
ki az uccáról tartja el magát.
De a kis dögöt nagyon szeretem,
ingét megvarrom, ágyát megvetem
és este megkefelem a haját,
bort hozok a kocsmából, a kútról vizet,
s ha egy vendég jön, aki jól fizet:
a hátsó ajtón diszkréten távozom,*

*Persze: gyakran beköszönt a nyomor.
Ilyenkor Margót látni sem tudom,
gyűlölöm, mint a kést, a vérem forr,
belérugok és a haját huzom,
Máriára s Józsefre esküszöm,
hogy másnap reggelig agyonütöm,
ha nem lesz pénz — zálogházba viszem
a ruháit s ha nincsen mit egyem:
káromkodom, míg a gyomrom korog,
ő meg a szoba sarkában kuporog,
s ilyenkor napestig pofozkodunk
a bordélyházban, hol ketten lakunk.*

*Egyszerre aztán pénz áll a konyhára,
mert hirtelen nagy lett a forgalom,
vagy én találkoztam a Bac uccában,
avagy a montmartrei domboldalon
egy bitanggal, ki meglógott a cecchel...
S kövér Margóm akkor megint a régi:
combomra csap és arcunk felderül,
lefekszünk s én egy dalt trillázok néki,
ahogy ez a legjobb férfinék
száz évben is csak egyszer sikerül.
És aztán másnap estig horkolunk
a bordélyházban, hol ketten lakunk.*

AJÁNLÁS:

***Ballada, amelyet Francois Villon, mikor már nem volt
egy büdös vasa, ilyenformán irt Burgund hercegének:***

Meunge-sur-Loire, 1455 március

*Tisztelt uram, fenség, vagy mi a fene — bevezetésül
fogadd üdvözetem. Bár nem vagyok ficsúr, kit a babája fésül.
sem gróf, aki a népet nyúzta, sem püspök, aki hintón jött az égből.
Nevem kurtán Villon. Szeretöm uccalány. (Ugy hívják: Mirjam.)
És én? Én eddig néhány verset irtam.
(Persze csak úgy, privátgyönyörűségből.)*

Arról van szó tehát, hogy multkor este — úgy értem
hajnal felé, mikor a kocsmából hazatértem
egy frakkos gavallér belémkötött.
S mikor pisztolyt húzott, én is kivettem övemből
a törömet s tiszta önvédelemből
egyszerűen leszurtam a dögöt.
S most azt harangozzák, hogy bűnbe estem,
s ezért itt rohadok e majomketrecben.

Egy ily bitang, mint én, persze csak sz... rája,
hogy a halál angyala hol találja,
de szörnyű, ha nincs egy megveszett vasa.
Ugy lóg a levegőben, mint egy akasztott ember,
ha a zsarú ráköp, még csak szólni sem mer,
s a nadrágjából kiáll a fara.
Szóval, uram, tőled függ a dolog,
ha Villon hasa többet nem korog.

Világéletemben embert még meg nem vágtam
soha pénzért. A legtöbb, úgy találtam
túl ordenári ehhez énnekem.
De te ezt a kitüntetést majd csak megbecsülöd...
Ugy ötven fontot gondoltam aranyban. Ha egészségesen kikerülök
a kóterből, vissza persze a dupláját fizetem.
És addig vedd, ha félsz, hogy kitolok veled
zálogul az akasztófakötelet.

P. S.

Mit nem tesz egy ily szegény
ha a prófunttól s... szüretre jár?
Ilyenkor már bagó sem kell neki...
De most, amikor kalapját leveszi,
s a rothadt pénzért térdre állva
úgy mászik eléd, mint a majom,
hát azt hiszed, hogy nem süll ki a pofája,
te barom?

Heinrich Heine : Donna Clara

Az alkonyatban Donna Clara
fehér volt, mint a pergament,
midőn a halványzöld ruhában,
mint egy parfümüvegnek árnya
az álmos nyári parkba ment.

S míg fenn a grófi palotában
száz dob, száz kürt, száz síp zenélt:
nagy két mélykék szemét lezárva
a gróf leánya, Donna Clara
az estre várt és így beszélt:

— „Untatnak a Caballerok,
untatnak a hosszú táncok,
vig románcok, mézes bókok,
mióta az ismeretlen
lovag adott nékem csókot.

— Haja sötét, arca fenkölt,
s azt gondoltam, hogy megláttam:
bizonyisten, szebb mint Szent György,
igaz volt-e esküvése?
aki ott áll bronzba öntve
a Dóm előtt Cordobában.“

Este lett s a nyárfa árnya
lány bánattal bólogat,
s ezt gondolja Donna Clara,
s hogy felnéz, előtte áll az
ismeretlen, szép lovag.

Nyárfák lassan bólogatnak,
s ők egymásnak csókot adnak,
s berken át és kerten át,
fűkön át és fákon át
szól a tücsök-szerenáda.

Csókot adnak s mint mesékben
áll körülük ezer rózsza,
sárgul már a hold az égen,
de az arcod, valld be nékem,
mért pirult el, szép Senora?

— „Egy rút szűnyog csipett vállon,
és karomba túske tépett,
s túske, szűnyog: — úgy utálok
őket, drága Cabellerom,
mint a szennyes zsidónépet.“

„Hagyd a tüskét s a zsidókat“,
szól a lovag és nevetve
száz és száz új csókot adnak,
nyárfák lassan bólogatnak
inkább mond meg, hogy szeretsz-e?

Mint a tömjén, száll a jázmin,
s válladon harmat pereg le,
ajkad vörös, mint a kármin,
s mint a tömjén, száll a jázmin,
inkább mond meg, hogy szeretsz-e?“

— „Szeretlek én, Caballerom,
esküszöm isten fiára,
kit a körbevakaródzó
gonosz zsidók aljas módon
hurcoltak a Golgotára.“

„Hagyd az istent s a zsidókat“,
szól a lovag és nevetve

hajlik le, a szép Senora
két fehér mellét keresve,
„Éjfél ut a toronyóra.

Liliomok hajladoznak,
s harmatoznak már a rétek,
éjfél ver a toronyóra,

— „Olyan igaz, ahogy bennem
nincs más vér, mint grófi vérből,
s egy csepp sincs egy mór bitangból,
sem pedig a horgasorrú,
fondoriatos zsidónépből.“

„Hagyd a mórt meg a zsidókat“,
szól a lovag és nevetve
viszi be a grófkisasszonyt
a sötét szőlőlugasba
fűből velett kerevetre.

Nyárfák lassan bólogatnak
s ők ezernyi csókot adnak,
és már senki sem beszél,
nyárfák lassan bólogatnak,
s hullni kezd a falevél.

Rigók nászdalt énekelnek,
száll a jázmin és a rózsza,
kis füvek letérdepelnek,
rigók nászdalt énekelnek,
ötöt üt a toronyóra.

És kürt szólal meg a várból,
S Donna Clara hófehér
testét a lovag karjából
kioldva, míg még a mámor
arcán lángol, így beszél:

— „Hallod! Kúrtszó hív a várból,
de mielőtt elmegyek,
drága Senor, mond meg nékem,
mit előttem olyan régen
titkolsz el, a nevedet.“

És a lovag lány mosollyal
megcsókolja Donna Clara
száját s aztán így beszél:

— „Nézd amott a sárga házat,
(a holdfénytől most fehér)

ott lakom én az apámmal,
s apám — ki ne tudna róla? —
ő a bölcs és messzehíres,
nagyszakállú, tudós Rabbí
Izrael da Saragossa.“